

Årsberetning for 2025 for Hellested Vandværk

Lad mig begynde med et af de meget aktuelle emner i dagspressen og de sociale medier: forurening af vores drikkevand. Pesticider er påvist i et stort antal boringer i hele landet og flere steder over de gældende grænseværdier. Hellested Vandværk er så heldig at ingen af de over 60 analyserede pesticider og nedbrydningsprodukter er påvist på eller over grænseværdien på 0,1 mikrogram per liter. To nedbrydningsprodukter, DMS og R471811 (nedbrydningsprodukt af Chlorothalonil) er konstateret på sporniveau (dvs. lige over detektionsgrænsen) på begge vandværker. Den anden parameter, som har givet anledning til et større postyr, er nitrat og det er flere steder fundet over den gældende grænseværdi er nu 50 mg/L. Den vil muligvis blive sænket til 6 mg/L. Vi har gennem mange år ligget på eller lige under 1 mg/L. For alle de andre undersøgte parametre, organiske og uorganiske, overholder vi grænseværdierne. Det gælder også de meget omtalte PFAS forbindelser, som faktisk omfatter ret forskellige stoffer.

Med andre ord: Vi har godt drikkevand og kan med sindsro drikke det.

Selv om der påvises pesticider i vandet mener jeg ikke, at man nødvendigvis skal blive meget bekymret. Det er vigtigt at forholde sig til proportionerne og skelne mellem *påvist* og de *mængder* man i givet fald indtager. I frugt og grønt er de højst tilladte værdier, kaldet MRL for pesticider generelt meget højere end for vand og kan samtidig være forskellige for de enkelte pesticidrester¹. For eksempel ligger MRL værdierne for et meget anvendt svampemiddel på mellem 1 og 15 mg/kg for appelsin, broccoli, gulerod og kartoffel. Det svarer til, at man *må* indtage op til 100 til 1500 µg pesticid ved 100 g frugt. Det højst tilladte ved at drikke 2 liter vand er 2 gange 0,1 µg altså 0,2 µg. Rapporteringsgrænsen for et kendt middel er 5-20 µg/kg frugt og grønt. Det laveste indhold man kan måle, er altså 0,5 til 2 µg ved 100 g spist frugt. Det laveste i vand er 0,1 µg og dermed 5 til 20 gange lavere end for frugt og grønt. De lave grænseværdier for vand er altså af rent tekniske grunde. Der er meget lettere at analysere vand end frugt og grønt og andre levnedsmidler.

Men... naturligvis skal vi sørge for at have så rent drikkevand som muligt. På Stevns kommunes hjemmeside ligger den seneste vedtagne Indsatsplan for kommunen². Den er meget omfattende og giver bl.a. et indblik i vandets bevægelser og viser vandværkernes indvindingsoplande, IO. For hvert vandværk er der opstillet en række indsatser, som skal

1: Pesticidrester i fødevarer 2022, Fødevarestyrelsen
Pesticidrester i fødevarer 2022, Fødevarestyrelsen

2: Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse 2025

sikre rent drikkevand. De viste IO er væsentlig større end de meget omtalte BNBO områder, hvilket giver god mening. Så er det jo godt, der er brugt så megen energi og timer på landsbasis på BNBO-projekterne.

Med hensyn til BNBO har vi to afsluttede sager og mangler en enkelt. Fristen for accept af kommunens påbud for den sidste udløber 1. oktober og dermed også den erstatning vandværket skal betale til lodsejeren. Samlet er der tale om beskedne beløb (ca. 120.000 kr.) sammenlignet med mange andre steder i landet.

Sikkerhed for godt drikkevand er ikke alene et spørgsmål om at overholde gældende grænseværdier nu og i fremtiden. Det er sandelig også et spørgsmål om at sikre, at vandet når ud til forbrugerne. Der har desværre på landsbasis været mange eksempler på hackerangreb på vandværkernes tekniske installationer med mindre og større konsekvenser. Hellested vandværk kan ikke hackes i den gængse forstand, da det rent teknisk ikke er muligt at styre noget udefra. Vi kan ikke sidde derhjemme og starte en pumpe. Der skal et reelt indbrud til for at lave ulykker.

På et "højere" niveau ligger truslen på EL forsyningen. Dette problem har vi i bestyrelsen arbejdet en del med og diskuteret mulighederne for at afhjælpe følger. Hvilke muligheder er der for alternative strømkilder? Dieselgeneratorer er af flere grunde ikke umiddelbare anvendelige. På de årlige vandværksmesser i Roskilde i januar har flere udstillere forslag til løsninger for både små og meget store vandforsyninger. I år kunne et firma fremvise en løsning med brændselsceller med brint. Et forslag vi skal have studeret lidt nærmere. For korterevarende strømsvigt har vi dog en mulighed for at levere vand til begrænsede formål. Den store hvide beholder, rentvandstanken på marken overfor vandværket på Maglehøjvej indeholder ca. 160 m³ vand, hvilket skulle kunne række til et par dage. På vores hjemmeside "hellestedvand.dk" under "Beredskabsplan" findes et notat med beskrivelse af situationen. Der er tale om selvbetjening, afhentning af vand i egne beholdere.

Når vi har vand, skal vi jo også sikre, at der ikke sløses med det. I de årlige indberetninger afleveres der bl.a. værdier for udpumpet vand, oppumpet vand og solgt vand. Vi kan glæde os over, at der er et meget lille tab. De elektroniske målere kan med kort varsel give meddelelse om brud og læk hos forbrugere og til dels i ledningsnettet. Det seneste år er der registreret mindst 15 tilfælde med større eller mindre vandmængder. Løbende toiletter

og utætte ventiler på vandbeholdere er typiske eksempler. Af større tilfælde kan nævnes mængder på 16 og 45 m³. Vandværket har kontaktet de berørte ejendomme, men som sagt tidligere er det ikke en pligt, at vandværket informerer om disse hændelser og vi udsteder ikke garanti for central overvågning. For pludselig opståede brud og planlagte reparationer har vi dog et system til hurtig varsling. Dette varslingsystem hedder Blue Idea og det indeholder brugernes mobilnumre. Der mangler stadig mobilnumre på flere brugere, hvilket forhindrer os i at kontakte disse og spare dem for store udgifter. Vi opfordrer meget til, at man registrerer sig i systemet, jf. hjemmesiden under "Selvbetjening". Nye tilflyttere får direkte besked via oplysninger fra ejendomsmæglere.

Reelle ledningsbrud har vi heller ikke undgået og i den forbindelse vil jeg takke de involverede grave- og VVS folk for hurtigt og godt samarbejde. Det virker bare selv en fredag aften eller søndag eftermiddag.

Fremover vil det muligt for beboerne selv at overvåge og kontrollere deres vandforbrug. I løbet af indeværende år vil alle målerne blive udskiftet. De nuværende er faldet for aldersgrænsen og samtidig har vi mulighed for at vælge et andet målersystem. Vi har valgt målere fra firmaet Brunata og skal dermed ikke fortsætte med Kamstrup. Kamstrups system til at indhente og behandle data har i flere år og lange perioder været alt for ustabil. Selvom deres nye målere er baseret på SIM kort, som mobiltelefoner skal vi stadig stå for at sikre datamodtagelsen. Brunata har et lignende system, men sørger for al kommunikation og gør det desuden muligt for forbrugerne at følge med i deres eget forbrug. Vandværket vil senere informere om overgangen til det nye system og indkalde til møde om de nye muligheder. Det store vandværk i Strøby Egede får nu installeret Brunata målere.

Lidt om nye regler og meddelelser fra dagligdagen.

Et nyt direktiv, kaldet Nis2 indebærer at større vandværker skal overholde en række krav til cybersikkerhed. Vi er et for lille vandværk og slipper for en masse bureaukrati. Inden for regnskab er der også kommet nye love, men her kan vi overlade kravene til vores revisor, som i øvrigt er ny. Den tidligere revisor var Lokalrevision fra Klippinge er gået sammen med SR revision i Køge. Vores kontaktperson er heldigvis den samme. Digitaliseringen har dog medført en forenkling og forbedring i kvaliteten i bogføringen, da fakturaer nu scannes direkte ind.

Et nyt Regulativ skal vedtages og evt. tilpasses det enkelte vandværk og i sidste ende godkendes af Kommunen. Det beskriver bl.a. regler for arbejde i vandsektoren og fordelingen af ansvar og forpligtelser for bruger og leverandør. Vandrådet er for tiden i gang med dette arbejde.

Vandværket har i det forgangne år fornyet sponsoratet på hjertestarteren, der er opsat ved Min Købmand.

På generalforsamlingen sidste år omtalte jeg bestyrelsens ikke helt unge alder og vores erkendelse af, at det er nødvendigt at se på en form for fornyelse. Ved generalforsamlingen fik vi valgt en yngre suppleant og tilknyttet en anden interesseret person. De har begge deltaget i møder i det forgangne år. Et meget værdsat tiltag og en start på en forhåbentlig fortsat foryngelse af bestyrelsen.

Til slut vil jeg endnu en gang takke bestyrelsen for dens engagement og store arbejde og for gode møder og godt samarbejde.

Nils Toubro Hellested d.31. marts 2026